

Nr 133.

Av herr **Brännström m. fl.**, om bidrag av statsmedel till avlöning åt av hushållningssällskapen anställda trädgårdskonsulenter.

I sitt betänkande av 16 mars 1918 rörande åtgärder för främjande av trädgårdsodlingen ha de för utredningen av denna fråga tillkallade sakkunniga lämnat förslag om speciella åtgärder för konsulentverksamheten på trädgårdsodlingens område. De sakkunniga påpeka, att upplysningsverksamheten på detta område i resp. län utövas av hushållningssällskapen, som för detta ändamål anställt en eller flera trädgårdskonsulenter eller, som de i flera län kallas, länsträdgårdsmästare. Redan av denna skiftande benämning framgår, att den organisation, som de olika sällskapen givit åt denna gren av sin verksamhet, är allt annat än enhetlig, och detta förhållande framträder än tydligare, om man undersöker de belopp, varmed sällskapen avlöna dessa sina tjänstemän, i det de växla från lägst 300 kronor till högst 2,400 kronor. Dessa summor gällde visserligen 1917. Men även om lönerna ökats sedan dess, framträda fortfarande samma disproportioner.

Det är visserligen sant, att kompetensen hos de olika trädgårdsodlingens målsmän är ganska skiftande, emedan det i flera län av resp. länsträdgårdsmästare knappast kräves annat än praktiskt utförande av arbete särskilt i de större trädgårdarna, där hans hjälp dock icke är så nödvändig som i de oändligt många små. Under sådana förhållanden är det ju alldeles givet, att kompetensen hos dessa målsmän måste bli högst olika. Ty i ett län, där lönen icke är större än en vanlig dränglön och arbetet blir en praktiskt arbetande trädgårdsmästares, är det ju hart när orimligt begära att få väl kvalificerade tjänstemän.

Dessa förhållanden torde kunna anses härledas av olika orsaker. Dels ha flera hushållningssällskap saknat nödvändiga ekonomiska förutsättningar för att anställa väl kvalificerade tjänstemän, dels har det kanske inom hushållningssällskapet saknats förståelse för trädgårdsodlingens ekonomiska och etiska betydelse. Men å andra sidan torde ovan sagda förhållanden bottna i det faktum, att det varit så gott som omöjligt för våra trädgårdsmän att inom det egna landet skaffa sig tillräcklig utbildning för sitt krävande kall. Utan denna verkligt gedigna utbildning, som t. ex. våra grannländer bestå sina trädgårdsmän, ha de ej heller kunnat pretendera de högre löner, som vissa framsynta hushållningssällskap ansett sig redan nu kunna erbjuda sina länsledare i detta fack, och så har denna växelverkan mellan tillgång och efterfrågan gjort, att i ett allt för stort antal län sällskapens länsträdgårdsmästare stannat på den nyss angivna lägre ståndpunkten. Ty en länskonsulents uppgift är nämligen, eller borde i främsta rummet vara att organisera arbetet i länet och meddela undervisning i en fullt rationell trädgårdsodling och alldeles icke, såsom en del sällskap tydligen fattat den, att med sina händers arbete ersätta en trädskötare eller vanlig trädgårdsarbetare.

De förenämnda sakkunniga ha föreslagit, att trädgårdskonsulent bör anställas efter samma principer och tillerkännas samma ställning som jordbrukskonsulenterna. Vi vilja till fullo instämma häri, då staten otvivelaktigt har minst samma intresse av att trädgårdskonsulenterna liksom jordbrukskonsulenterna i särskilda fall stå till statsmyndigheternas disposition. Och för den skull anse de sakkunniga, att deras avlöning skall liksom jordbrukskonsulenternas till viss del utgå av statsmedel. Men de fastslå som kompetensvillkor för anställning som trädgårdskonsulent, att han skall ha avgångsexamen från högre trädgårdsskola.

Sakkunniga hava uttalat den uppfattningen, att en högre undervisningsanstalt näst en trädgårdsodlingens representant i den centrala statsförvaltningen torde vara det viktigaste som f. n. bör åstadkommas, men även om denna uppfattning är riktig, så anse vi ej att det bör anstå med statsingripande till konsulentsverksamhetens befrämjande, tills dylik högre skola hinner utbilda kvalificerade personer för konsulenttjänster. Ty även om en sådan skola, vars snara startande vi jämväl vilja understryka nödvändigheten av, inom den allra närmaste framtiden kommer till stånd, kunna konsulentbeställningarna

naturligtvis icke genast ersättas med nya krafter. Det synes oss tvärtom vara nödvändigt, att staten redan nu ingriper för konsulentfrågans ordnande på detta område, så att konsulentverksamheten är fullständigt ordnad i enlighet med de sakkunnigas förslag, när den dag kommer, att ledigblivna platser kunna rekryteras med personer, som fått den av sakkunniga föreslagna högre utbildningen.

Även om de nuvarande trädgårdskonsulenternas eller länsträdgårdsmästarnas kvalifikationer i många fall äro synnerligen små, så utgöra dock de orimligt låga lönerna en hämsko i deras arbete. Det är nämligen icke blott nödvändigt, att dessa trädgårdsodlingens målsmän tillförsäkras en fullt auktoritativ ställning, utan de måste också ha den ekonomiskt tryggade ställning, som är den nödvändiga grunden för ett självständigt och gott arbete.

F. n. finnas sammanlagt 44 personer anställda i 25 av Sveriges hushållningssällskap i egenskap av trädgårdskonsulenter eller med liknande sysselsättning. I ett hushållningssällskap, Jönköpings läns, finnes f. n. ingen konsulent.

På grund av dessa befattningshavares olika kvalifikationer och större eller mindre lämplighet för sitt kall, vore det oklokt, om staten anslog medel till avlönande av alla dessa undervisare i trädgårdsskötsel, då man härigenom, efter vad oss synes, komme in på felaktig väg. Fördenskull torde det vara lämpligt, att statsmedel lämnas till endast *en* konsulent, som anställes i varje hushållningssällskaps distrikt, vederbörande sällskap naturligtvis obetaget att under honom anställa så många biträden som erfordras. Sålunda skulle statsmedel utgå som bidrag till avlöning av en befattningshavare i vart och ett av landets 26 hushållningssällskap. Detta anslag skulle utgå efter samma grunder som för jordbrukskonsulenterna nämligen 3,000 kronor för sällskap, under villkor att övriga kostnader för konsulenterna bestridas av landsting, hushållningssällskap eller eljest efter samma grunder som för jordbrukskonsulenterna. Sålunda skulle erfordras ett årligt understöd åt hushållningssällskapen av 78,000 kronor. Visserligen skulle härigenom statsanslaget till trädgårdsodlingens främjande, som hittills utgått med 98,000 kronor, komma att ökas till 176,000 kronor. Här kan dock erinras, att norska staten ställt minst 280,000 och danska enligt färskas uppgifter 240,000 kronor förutom anslaget till landbohöjskolens trädgårdsavdelning samt de 300,000 kronor till »växtodlingens fromma», av vilket anslag kostnaderna för Allmänna

danska gartnerföreningens försöksodlingar och fruktundersökningar skola bestridas.

Med stöd av det anförda få vi därför vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte för år 1921 å extra stat anvisa och till Kungl. Maj:ts förfogande ställa ett belopp av 78,000 kr. att användas såsom bidrag med 3,000 kr. i avlöning åt en inom vart av rikets 26 hushållningssällskap anställd konsulent med skyldighet att meddela undervisning i trädgårdsskötsel, under villkor att övriga kostnader för vederbörande konsulenter bestridas av landsting, hushållningssällskap eller eljest samt på de villkor i övrigt, Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva.

Ludwig Brännström.

P. S. Hedlund.

P. Lidström.

N. E. Nilsson.

Ant. Wikström.

N. O. Olsson
Rösta.

Oscar Osberg.

Sven Persson.

David Norman.

Sig. A. Carlsson.

A. Henrikson.

Emil Bengtsson.

John Jönsson.

Jöns Jönsson.
